

Izhaja vsaki dan.

Tudi ob nedeljah in praznikih ob 3. uri. ob ponedeljkih ob 3. uri zjutraj.

Posamične številke se prodajajo po 3 novč. (6 stotink) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici. Ljubljani, Gorici, Celju, Assiju, Mariboru, Celovcu, Idriji, St. Petru, Sežani, Nabrežini, Novemestu itd.

Oglase in naročbe sprejema uprava lista „Edinost“, ulica Giorgio Galatti št. 18. — Uradne ure so od 2. pop. do 7. zvečer. — Cene oglaševanja 16 st. na vrsto petst: poslanice, obvestila, javne razpise in domači oglasi po pogodbi.

TELEFON šte. 1157.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

v edinosti je moč!

Naročnina znaša

za vsa leta 34 K., pol leta 12 K., 3 mesece 6 K. — Naročbe brez doposlane naročnine se uprava ne ozira. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopisi se ne vračajo. Naročnino, oglaševanje in reklamacije se pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18. (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik STEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. — Nacionalna tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18. Pošta-branilni račun št. 841.652.

Iz Hrvatske.

ZAGREB, 29. decembra 1905.

Iskopi je minulo eno leto, pak hčemo ob tej priliki malo obrniti pogled svoj na dogodke, ki so se vsili tokom leta dnij. Kakor vsaki trgovec ob zaključku leta se „čisti“ bilanco, ki mu pokazuje, za koliko je v svojem poslu napredoval ali nazadoval, tako je dobro, da tudi narodi koncem leta napravljajo bilanco svojega narodnega dela. Ali ne daje se nam, da bi sestavljali tako bilanco, ker bi bila še vedno pretemna. Kajti, na žalost, mi Hrvatje smo narod, ki v sled nenaravnih razmer, v katerih mora živeti, ne more napredovati, in se razvijati tako, kakor bi zahteval — naraven razvoj.

Jedno se pa vendar le opaža na tem minulem letu. To je: proces bistrenja se začel. In četudi navstajajo pri nas stranke kakor gljive po dežju, ne napi se žajimi narodni organizem, ampak se razmere počasi primikajo solidni podlagi, na kateri se bo moglo odlejšati mirno delovati. Vidi se, da dober del strank ne vodi narodni interes, ampak jih vodi osebni interes, ali pa dogmatizem. Tako ni n. pr. »seljaška stranka« nič drugega, nego stranka bratov Radićev; »narodna stranka« je stranka Khuenovca Tomasića, »katoliška« nekaterih mladih fanatikov. Z raznimi dopuščeni in nedopuščeni ardetvi, najbolj pak z nedostojno demagogijo, znale so si te stranke pridobiti krog krišćev, narod pa nikakor ni žajimi. Za to pa se krič nekaterih strank, da so baje cdeev narodne volje, ker da jim je program vzet iz duše naroda, ne sme smatrati resnim.

V političnem pogledu konstatujemo zveje gibanje, nego lanskega leta. Takoj ob začetku tega leta smo doživeli senzacijo volitev v Ogrski, kjer je koalicijska izšla iz boja kakor zmagovalka. Naša »narodna stranka«, ki pošlja v Pešto štiridesetorico mamelukov, se je videla nasenkrat v veliki zadregi, ker ni vedela: kam bi in kako bi! Radi tega so — da bi premamili kratkovidno javnost — ustvarili poseben hrvatski klub ter so izjavili, da se ne pridružijo nobeni stranki skupnega parlamenta. Nu, ta izjava jih ni omela, da na bi bili poslali svojega Mena Kovačevića v neustavno in neseparlamentarno ministertvo. S tem pa so prišli v veliko stisko. Trebalo se jim je braniti, pa so si v ta namen ustanovili glasilo »Dnevni list« z fondom 100.000 kron. V tem glasilu so začeli mamiti svet s sladkimi obljubami. Vse to, kar so poprej oni sami zgrešili hudega, so začeli podtikati drugim. Hkrata so postali brniti naši tlačeni pravici. A ko je prišel v saboru čas, da uresničijo svoja obečanja, so pa — molčali po svoji stari navadi, ali pa so se protivili vsemu, kar je predlagala opozicija. Iz tega se vidi, da so vsa njihova nateranja imela in imajo karakter krtički (to je: agitacijski); ker je njihov ugled pal, a ker so volitve blizu, treba narod slepiti s sladkimi obljubami. Vrh tega imajo na svoji strani oboroženo moč, a ne strahuje se tudi najbrutalnejih sredstev, zbog česar ni nikako čudo, da se morejo vzdrževati na oblasti in se vzdržijo tudi nadalje.

Najjasnejša točka v tem minulem letu je vsakako reška resolucija, ki je napravila silen utis v našem javnem mnenju, a misljeno so se razdelila na dve polovici. In tako imamo na eni strani elemente, ki vidijo v rešni resoluciji enega najodločnejših korakov, storjenih v zadnji čas, dočim so drugi proti resoluciji jedino le iz strankarske omejenosti. Eno pa je gotovo, a to je, da smo z reško resolucijo stopili pred forum evropske politike z minimam naših zahtev od ene strani, dočim smo z druge strani povedali Madjarom, pod kakimi pogoji bi mogli mi podpirati njihovo uvaževano borbo proti Danaju. Madjari so nas dobro umeli in zato vidimo, da sedaj vse dragače računajo s nami kakor s faktorjem, ne pa kakor s podrejenci.

Stranke, ki so za reško resolucijo, so se združile v opozicijsko koalicio, in bodo na prihodnjih volitvah postavljale samo po enega kandidata v vsakem okraju. Od ostalih strank bodo postavljale kandidate: »narodna stranka«, »čisti«, »seljaška stranka«, in morda tudi »fartimešci«. Tako moremo pričakovati za gotovo, da bomo imeli na voličih v vsakem okraju vsaj po 4 kandidate, valed česa pride v večini okrajev do naknadnih volitev.

To treba še omeniti, da nas je v tem letu zadel težek udarec po smrti prvega sina: našega slavnega škofa Strossmayerja. Žajim smo izgubili toliko, da se moremo z ničemer nadomestiti te izgube. Spomenik, ki mu ga želimo postaviti, bo najboljša priča, kako spoštujemo spomin njegov.

Važna je bila v tem letu tudi borba za splošno volilno pravico, ki je naša pri nas veliko odziva. Žajjo soglašajo vse stranke razun madjarske. Na žalost je gibanje za to pravo dušno pri nas z ostrimi sabljami in silo, ali to gibanje ne preneha več. Resnici na lubo mora izreči posebno priznanje naši socijalno-demokratski stranki, ki vztrajno vodi borbo za volilno pravico.

Na gospodarskem polju smo napredovali neznanstno. Osnovanih je bilo nekoliko večih denarnih podjetij, v katerih sicer utrja tudi tuji kapital, vendar pa morejo tudi ta podjetja postati koristna. Industrijo povzdigajo nekateri podjetniki, poseba pa društvo industrijskecev. V najnovejši čas kupujejo denarni zavodi iz rok tujcev velike prissti, pa jih parcelirajo ter naseljujejo s hrvaškim elementom, kar veliko pomenja za narodnega gledišča. Splošna slika ni najtolažljivejša. Ali to nas bo vspodbujalo, da se v nastopajočem letu še bolj lotimo dela, pak da izvojujemo čim več velikih in trajnih uspehov.

Obrtno strokovno šolstvo na Slovenskem.

Pred malo leti je bila malemu obrtniku težka borba proti premočnemu kapitalizmu. Ker pa država ni mogla izdatno podpirati malega obrtnika z denarjem, je začela pomagati mu s šolami, da se popne na višno nedodolno obrtnost. Ta namen imajo obrtne šole in zavodi za povspesevanje male obrtnije. Danes štejejo v v državi 22 državno in umetno-obrtnih šol, 53 obrtnih strokovnih šol za čipkarstvo, umetno vezenje in tkalstvo, 29 za lesno obrt, 14 za železniško, 4 za kamniško, 7 za keramično obrt in še 9 raznih obrtnih šol. Skupnemu namenu služijo tudi zavodi za povspesevanje obrtnije, ki se nahajajo v glavnih mestih različnih kronovin, na pr. na Slovenskem v Trstu, Gorici, Ljubljani in v Celovcu.

Ravno tako, kakor sploh ob vsakem slovenskem šolskem vprašanju, smo tudi v obrtnem zelo zanimarjeni od strani naše vlade. V vsej Sloveniji, ki meri približno 24.300 km², in šteje 1.680.000 prebivalcev, se nahaja samo 1 državno-obrtna šola (sestoječa iz parobroarske šole, iz strokovnih šol za lesno in kamniško obrt, za dekoracijo, čipkarstvo in umetno vezenje in raznih nadaljevalnih šol) v Trstu, med tem ko poprečno prihaja po ena šola že na 1.187.000 prebivalcev in na 13.630 km². Poglejmo sprva v slovenski del Primorskega in sicer v Goriško deželo. Tam najdemo samo 1 strokovno šolo za lesno obrt v Marjanu; v Gorici in okolici pa, ki je središče mizarstva, ni nobene takšne šole. Žalostno je, da goriški in solkanški mizarji, katerih blago se izvaja tudi na ostalo Primorsko, v Dalmacijo in celo v Egipt, nimajo nobene prilike, da bi se pripravili za delo, in strokovno izvežbali. Nekaj na boljšem se nahajamo s čipkarskimi šolami. Na Goriškem imamo 3 strokovne šole za čipkarstvo: v Čepovanu, Dol-Otlci in Boleu, in 1 za umetno vezenje v Gorici. Če računamo, da imamo na vsem Slovenskem samo 6 čipkarskih šol (na Kranjskem 2, v Istriji 1 in

na Goriškem 3), tako, da prihaja pri nas ena šola na 280.000 prebivalcev in 4060 km², med tem ko povprečno prihaja šola na 1.240.000 prebivalcev in 10.340 km² po ena čipkarska šola. Ali temu se ne smemo čuditi, oziroma na dejstvo, da je planinski del Slovenije (Goriško in Gorenjsko) vendar središče čipkarstva. A lahko rečemo, da je še pomanjkanje takih šol, na pr. v zgoraj soški dolini (Cerkno in okolica) in na Gorenjskem (Loka). Na Goriškem imamo še 1 košarsko šolo (v Žigi), in nekaj obrtnih-nadaljevalnih šol (na pr. za zidarje v Renčah, za klesarje v Nabrežini in dr.).

Nekateri kraji pa, kakor Ajdovščina in Podgora, nimajo sploh nobene nadaljevalne šole. Kar se tiče Trsta in okolice sem že zgoraj omenil. Na zadnje prihaja slovenski del Istrije in tu imamo poleg 1 čipkarske šole v Izoli majhno število nadaljevalnih šol.

Slabše razmere so na Kranjskem. A tu obstoji potrebaščina ravno za povspesevanje tega strokovnega šolstva v večji meri, nego na Primorskem. Vsi dežela ima samo 2 strokovni šoli za lesno, pa nobene za železniško obrt. Nemško podjetje »Krajinische Industrie-gesellschaft« je napravilo s svojimi milijoni velikanske tovarne, na pr. na Savi in drugod. V svojo oblast je dobila ta družba skoraj vso železarstvo na Gorenjskem in je gledala tudi, da to obrt povzdigne na isto stopnjo, kakor v sosednjih deželah. Ustanov tev strokovne šole za železniško obrt na Gorenjskem bi bila torej gotovo največjega pomena in koristi. V deželi se nahajajo: 2 čipkarske šole (v Ljubljani in v Idriji), in v vseh večjih krajih še 16 obrtno nadaljevalnih šol.

Če se obrnemo na Koroško najdemo tu boljše razmere v obrtnem šolstvu nego na Kranjskem. V Beljaku se nahaja strokovna šola za lesno obrt, v Bravljah in Celovcu za železniško obrt. Istemu namenu, kakor obrtne šole, služi tudi rokodelska šola v Celovcu.

Najlažše šolske razmere so gotovo na Spodajem Štajerskem, kjer nimajo sploh nobene obrtne strokovne šole. Samo obrtno-nadaljevalne šole nahajajo se v nekaterih krajih, ki pa ne koristijo do nadi obrtni absolutno nič ali zelo malo.

Glede učnega jezika pa je stvar jako žalostna. Mi Slovence, ki tvorimo na Slovenskem 71% prebivalstva, imamo samo 1 strokovno šolo za lesno obrt (v Ljubljani), eden košarsko šolo (v Žigi), 6 strokovnih šol za čipkarstvo in umetno vezenje (v Čepovanu, Gorici, Dol-Otlci, Boleu, Idriji in v Ljubljani) in potem še nekaj obrtnih nadaljevalnih šol na Goriškem in na Kranjskem, kjer poučujejo v našem materinem jeziku. Na ostalih šolah je učni jezik nemški ali laški.

Zdaj pridejo na vrsto še zgoromenjeni zavodi.

Zavodi za povspesevanje male obrtnije nahajajoč se samo v glavnih deželnih mestih, imajo namen, da malega obrtnika strokovno vežbajo s tem, da ustanovljajo javne strokovne knjižnice in čitalnice in prireajo razne mojsterske potovalne tečaje (za krojače, čevljarje in mizarje). Takih tečajev se je že priredilo v Trstu, Goriškem Tržču, Gorici, Celju, Mariboru, Celovcu, Beljaku in dr. — Škoda le, da je tudi na teh tečajih (z malimi izjemam) učni jezik neslovenski.

Avgust Jug.

Socijalna demokracija in nje razmerje do drugih strank.

Minole tožične praznike je imela hrvatska socijalna demokracija svojo skupščino v Zagrebu. Ta skupščina je vzbudila veliko pozornost, ker se je bilo razneslo, da skupščina ni odobrila taktike vodstva, sosebno pa da je zbor grajal, ker se je vodstvo pridružil programu drugih opozicijskih koalicijskih strank za postopanje o prihodnjih volitvah. Ta graja pa da se je motivirala, rekši,

da je tako priključenje v nasprotju s stremljenjem socijalne demokracije, ker da temeljno načelo socijalističao izključuje vsako skupno postopanje z drugimi »meščanskimi strankami«. Vzlic temu, da je vodstvo veljavno branilo svoje postopanje, da je shod vendar obsodilo isto.

Vest o tem zaključku hrvatske socijalne demokracije nas je osupnila, še bolj pa motivirala. In občutili smo v resnici pravo zadoščenje, ko smo doznali iz »Pokretac«, da te vesti ne odgovarjajo resnici, marveč da je vodstvo stranke zmagalo s svojo taktiko in da ni bil vsprejet sklep, da bi socijalna demokracija izstopila iz opozicijske koalicije.

Takova obsodba in takov sklep pa bi bila tudi skrajno nelogična in tak motivacija v krščem nesoglasju s taktiko socijalne demokracije v zadnjih časih po vsej državi.

V prejšnjih časih smo čestokrat čuli govornike socijalne demokracije govoriti, kako krivica se jim dela s tem, ker se jih hoče nekako izključiti iz naroda. Mi smo se ob vsaki priliki uprli taki trditvi. Socijalna demokracija pa ni pomislila, da je v tistih prejšnjih časih sama proglasila »temeljni« princip, da je izključiti vsako skupno postopanje z meščanskimi strankami. Ravno s tem se je socijalna demokracija sama izključala iz javnega življenja narodovega. Obsedanjem gibanju za splošno in enako volilno pravico pa je socijalna demokracija sama došla do spoznanja, da s krševitim izvajanjem tega principa ne koristi svoji stvari in je — posebno na Črškem, Slovenskem in Hrvatskem stopila v stike z drugimi strankami. To je pametno. Če pa je socijalna demokracija pripravljena sodelovati z drugimi strankami za dosezanje nje postulatov, bilo bi nelogično, ako bi odklanjala sodelovanje za zahteve drugih strank, ako so te zahteve opravičene in splošno koristne in ako ne nasprotujejo programu in načelom socijalne demokracije.

Socijalna demokracija si še najbolj zagotovi primerno mesto in veljavo s tem, da se postavi notri v življenje naroda in da išče stike z drugimi strankami, kadar te stranke stavljajo zahteve vseobče koristi. In izlasti pri nas je socijalni demokraciji jako lahko iskati takih stikov, ker ima itak vse naše javno življenje demokratično podlago. — Ogromna večina naroda je pri nas itak že demokratična. In kakor kaže vedenje vodstva hrvatske socijalne demokracije, prihajajo do tega spoznanja tudi razumni socijalni demokratje sami.

Francoski kardinali in ločitev cerkve od države.

Iz Pariza poročajo, da ni bil izdan noben uraden komuniké o konferenci petih francoskih kardinalov, ki so je vršila v četrtek. Govori se, da kardinali ničesar niso določili, ker so mejnimi mnenja različna glede ločitve cerkve od države. Nadškofa iz Liona in Autuna sta odločno nasprotna novemu zakonu, dočim so se kardinali iz Bordeauxa, iz Rennesa in kardinal Ma-thieu sprijaznili z novim položajem, ki ga je ustvaril zakon. Omenjeni kardinali izjavljajo, da bi v slučaju, ako bi se katoliki branili ustanovljati bogočastna društva, ki jih zakon predvidja, utegnili priti do razkola, in v mnogih krajih bi katoliške cerkve prešle v roke protestantov. Pariški nadškof nagiblje za odpor, toda dolejš se ni še jasno izjavil glede tega. Sodi se, da se prepusti odločitev škofom, ki se sestanejo meseca januarja.

Dogodki v Rusiji.

Proglasenje vojnega stanja nad Odoso. Iz Odese poročajo od 25. t. m., da je bilo tamkaj zopet proglašeno vojno stanje, ker so v Sebastopolu izbruhali nemiri ter so se pri tamošnjem topništvu pojavili čini neposlušnosti. Aretovanih je bilo več oseb.

Domače vesti.

„Edinost“ izide jutri na štirih straneh v velikem formatu, in ne na dveh kakor navadno o ponedeljkih.

Čitajte in strmite! Občinski svetovalec Ivan Kuret v Riemanjih je prejel ta-le odlok:

Št. 2803.

Županstvo občine Dolina.

Gospod

Ivan Kuret obč. svet.

v

Riemanjih.

V smislu odloka o. kr. okrajnega glavarstva št. 19019. od dne 14. decembra t. l. bi se moralo cerkvena glavna vrata v Riemanjih straziti, ker se je zadnji čas večkrat dogodilo, da nepoznani zlikovci stavijo v ključavnico luknjo drobno kamenje in enako, in s tem delajo, zapreko, da ni mogoče vstop odpirati. Ker so taka in enaka dejanja kaznjiva, Vam nalagam sledeče:

Cerkvena vrata je straziti vedno in sicer čez dan en mož, po noči pa dva in vstopoma vsi v Riemanjih in Logu bivajoči družinski glavarji (hišni gospodarji) na roboti. Straže je menjati ob 5. uri zjutraj, ob 1. uri popoldne in ob 9. uri zvečer. Kdor je na straži ne sme zapustiti svojega mesta. Za nepopolnjenje je najeti druge, katere bo županstvo plačalo in od nepopolnjenosti izterjalo. Posebno strogo je paziti ob sobotah zvečer in nedeljah, da se straža redno vrši.

Kdor ne bi šel na stražo, poleg tega da so moral najemnika plačati, bode še kaznovan.

Vi in gospoda odbornika Berdon in Pregarec morate stražo nadzorovati in sicer vsak en teden vstopoma, radi tega pa ste vsi trije straže oproščeni.

O straženju se mora voditi poseben zapisnik.

Manjkajoče je vsako nedeljo naznaniti podpisane.

Se straža je prirediti takoj po prejemu tega naloga.

Dolina, 26. decembra 1905.

Župan:

Pangerc s/r.

Vročil
28/12/05. L. S.
Štrajna.

Čitajte in strmite! Kaj takega se enostavno ne zdi možno v XX. stoletju in v uradni državi, ki ima za varnost državljanov in njihovega imetja na razpolaganje policijo, rožnike, vojske in čuvaje. In posebno se ne zdi možno v Riemanjih, kjer smo videli uporabljati orožnike tudi, kadar jih ni bilo reba.

»Višava« na višavi! Kaj bo neki to, mislijo čitatelji »Edinosti«!

Da vas ne bom mučil dalje, prebajam akaj k stvari.

Na višavi v vasi Frilugi, ki leži nad škerclo in pod vrhom openskega hriba, se ustanovilo pevsko društvo z imenom »Višava«. Pravila so že predložena v potrjenje in že je vpisanih 38, recimo trideset in osm mlad in starih »Višavcev«. Predsednik pripravljalnega odbora je gospod Vinko Ferluga, podpredsednik pa gospod Matija Lebuha.

Pevovodja tej najnovejši narodni trdajici bo gospod Baretto. Ako pojde stvar ob roko naprej, čemur se trdno nadajamo, po navdajoči roke, v katerih se nahaja rojstvo najnovejšega pevskega društva v naši okolici, bomo že v prihodnji spomladi imeli priko slasti te »Višavane« ob njih prvem nastopu.

Da se stvar bolj razvije, podal se je na kočiv v vasi Friluge možan oddelek pevskega društva »Kolo« ter je tam prepeval naše matne in narodne pesmi. Domačini so bili do hvaležni »Kolašem« in »Kolašicam«, da so jih prili sokolci ter jim vzemati veselje o lepega narodnega petja, katero naj se za sprej razlega tudi na višavi! A pevsko društvo »Višava« naj vstrajno nadaljuje začeto narodno delo.

Mi, in z nami gotovo vsi pevci, po pravljamo najrajšeje novo posestrimo »Višavo«, ki naj raste, cvete in se razširja v svet in slavo naše slovenske domovine!

B r e j s k i.

K imenovanju nadškofa v Gorici. Naša sloga« piše:

»V zadnjem času so novine spravile v vnost kakor novega kandidata za nadškofsko stolico v Gorici preč. dr. Frana Sen-

deja, kanonika in župnika stolne cerkve v Gorici. To vest so poslale v svet italijanske novine iz Primorja, in so se prividno žudile, kako da naj bi to stolico imel zasesti Slovenec. Mi ne vemo, kaj da je resnica na tem. Ako se pa ta vest vresniči, moramo naše obrazane in neobrazane liberalce zagotoviti že v najraj, da bi jim radi delovanja nadškofa Sedeja palni eden las z glave«.

Najvišje potrjenje. Cesar je potrdil načrt glede najetja posojila 4.800.000 kron, potrebnih za gradnjo podzemnega tramvaja od trga Goldoni do Sv. Sobote ter za ureditev raznih ulic in za gradnjo dveh tunelov.

Imenovanje v politični stroki. Okrajni komisar Guido Polley v Gorici je imenovan voditeljem okrajnega glavarstva v Kopru, okrajni komisar Josip Gasser je z Gradiške premeščen v Gorico.

Odvetnik dr. Josip Stančič je priobčil odvetniški zbornici, da se preseli na Dunaj.

Razpisana cestarska služba. Razpisan je natečaj za podelitev cestarske službe v Divači v stavbnem okraju Tržaškem. Prosilci naj svoje prošnje s dokazom, da so zmožni slovenskega in italijanskega jezika in da znajo vsaj nekoliko čitati in pisati, uložijo do 31. januarja 1906. na o. kr. namestništvo v Trstu. Oziralo se bo v prvi vrsti na tiste, ki so vsaj nekoliko vešči nemškemu jeziku. (Ki je seveda cestarju v slovenski Divači silno potreben! Op. uredništva.)

Nemški cesar — dedič v Opatiji. V dunajskih listih je čitati, da je v minolem tednu umrla na Dunaju bogata grlica Lavra Henckl pl. Donnersmark, veleposestnica v Opatiji. Ime'a je tamkaj dvorci »Neptun«, »Rozalija« in »Arone«. Govori se sedaj, da je ta dvorci in ostalo posest zapustila nemškemu cesarju Viljemu I.

Nepitna voda postala — pitna! Pišejo nam:

Na trgu pred »Narodnim domom« stoji velik vodnjak, ki je svoječasno dajal mnogo vode.

Več let pa je že minolo od časa, ko so lastniki nabrežinskega vodovoda rekli, da ta voda ni dobra za vživanje — pardon, hoteli smo reči, da je bila magistratna komisija tako zaključila. Ker je pa včeraj počila glavna cev vodovoda, kakor poročate na drugem mestu, je omenjena voda postala — neekrat pitna!

Ljudstvo jo je ves dan točilo in rabilo, ne meneče se za magistratno prepoved!

V spomin. Dne 23. decembra minulega leta je umrl v tukajšnji mestni bolnišnici po dolgi in mučni bolezni narodni delavec Josip Mesgrec.

Žal, da mi ni bilo dano, da bi bil prvočasno obvestil mn. gostovilne prijatelje pokojnikove, ker sem doznal to šele včeraj.

Pred 20 in več leti je bil pokojni Josip v prvih vrstah njih, ki so se borili za narodna prava naša. Zato, in ker ni niti v svoji močni bolezni porabil, da je bil sin slovenskega naroda, je zaključil, da se ga spominjamo na tem mestu.

B r e j s k i.

Komisija za občo pridobitno in komisija za osebno dohodnino. Komisije za občo pridobitno so pred dnevi dovršile svoje delo za priredbeno leto 1906./7.

Istodobno so tudi komisije za cenitev osebne dohodnine glede odmerjenja iste za leto 1905. zaključile svoje razpravljanje.

O tej priliki sta izrekla gospod A. Schröder v komisiji za okolico in gospod Evgen Brunner za Trst-mesto predsedniku Jakobu pl. Kubacevich, poročevalcem in razčunskim uradnikom zahvalo komisije za njih neumorno sočelovanje.

Nadomestje volitve in cenilne komisije za Trst-mesto in okolico, se bodo — kakor že objavljeno — vršile dne 9, 11, 12 in 13. januarja.

Jama »Ponikve« pri Slivju. Na zapadu slivarske cerkve izvira potok, ki ob deževju močno narašča in se z glasnim šumom vlija v osko poko.

Dne 12. t. m. sem se z jednim delavcem in 50 m dolgo vrveno lestvijo (last tržaške podružnice »Slov. plan. društva«) odpravil, da raziščem ponikve, o katerih si ljudstvo pripoveduje čudne reči. Lestev sva morala že zunaj razviti, ker sta vhod in dolgi hodnik jako ozka ter se vije posledaja sem ter tja.

Hodnik je 60 m dolg in stene so gladko izprane. Tako se vije pot čez male prepaade ter preneha po kakih 60 m v globok prepad. Iz globočine padajoča voda odmeva glasno. Po dolgem trudu se nama je posrečilo spustiti moko lestev v globočino. Pogumno sem stopil z brlečo svečo v roki na lestev, a že po nekaterih stopinjah sem zažutil mrzel curek za vratom in sveča mi je ugasnila. Ker sem bil že itak moker, se nisem dosti zmenil za to douche-kopel, temveč sem previdno ubiral klin za klinom navzdol.

Slednjič sem sadel z nogo ob kamen, na katerega sem sel po previdnem obtipanju držeti z eno nogo lestev. Zažgavši še drugo svečo, sem se ogledal naokrog: 5 m pod menoj je globoko jezero v premeru kakih 20 m. Stopil sem nižje in se uveril, da treba napraviti malo kopel.

Na skali sem odložil svojih beder pokrivalo ter stopil v vodo. Kmalu sem bil do pasu v vodi ter sem tako prebrel jezero. Od tu drži širok hodnik proti jugovzhodu, ki prehaja v velik prostor. Tu leže vse vprek ogromne skale. Pustivši na jedni skal gorečo svečo, šel sem dalje. Kmalu je napravil potok čster ovinek proti zapadu. Ne daleč od todi priteka od severozapadne strani drug podzemeljski potok. Na nadaljni poti se je je stop nad menoj vedno zniževal ter se je po kakih 300 m ob zadnjem jezeru dotikal vode. Tu izginja voda v tolmanu.

Dovivši malo skoci sem se vrnil urnih korakov. Predno sem prišel zopet do prvega jezera, zapazil sem na desno nizek hodnik brez vode, ki se pa ob času povodnji napolnjuje. Tu sem našel meni doslej nepoznanega podzemeljskega hričca. Naglo sem prebrel še jezero, ker je moj spremljevalec na vrhu že nestrpno kričal.

Neprijetno me je zopet zaseblo po hrbtu, ko sem prebiral lestvine kline 38 m visoko. Po napornem delu, ki nama ga je dala leste, sem bil vesel, ko sem zopet zagledal beli das in zamenjal moko obleko s suho.

Egidij Čeh.

Priproste narodne pesmice določene za to predpustno dobo, se razglasijo jutri v Škedaču na velikem plesu v dvorani gospe Sancin-Čemot. Začetek ob 4. uri popoldne. Prijatelji naša lepe pesmice se uljudao vabljeni, da se v velikem številu udeležijo tega razglašanja.

Prepoved na papirju. Mestni magistrat je že opetovano prepovedal točenje vode v sode na javnih vodnjakih. Vkljub tem prepovedim pa vidimo dan na dan skoraj ra vseh vodnjakih esle gruče žensk, ki morajo čakati, dokler se ne napolnjujejo veliki in mali sodi!

Kakor se vidi ostaja mnogokatera magistratova prepoved — na papirju!

Trst brez vode. — Včeraj ob 7. uri zjutraj je počila glavna vodovodna cev brojence, in sicer na vogalu ulice del Belvedere in Commerciala. Voda je prodrla na cesto in se razlila po ulici Commerciala v ulico Carlo Ghega in na trg pred »Narodnim domom«. Cev je počila po dolgem in sicer v dolgot m 1-80. Valed tega so takoj zaprli vodovod za vse mesto v rezervuarju na Greti, a vse mesto je bilo ves dan brez »priznane pitne vode«.

Še-le zvečer o 5. uri in pol je bila počena cev nadomeščena z novo. Ozolu 6. ure in četrto so v rezervuarju na Greti odprli vodovod.

Samomor. Včeraj popoldne ob 2. uri in pol je neka mlada ženska skočila z okna ki se nahaja na stopnjicah v V. nadstropju hiše št. 7 v ulici della Geppa. Z okna je padla na dvorišče, a o padcu je zadela ob koprophorako skrinjo (ametšnico), ki se je nahajala tam. Stanovalec hiše, ki so jo videli skočiti z okna, so pobiteli k njej, da bi jo pomagali, a eden njih je šel klicat na pomoč zdravniaka se zdravniške postaje. Ako je ta prišel k nesrečnici, ni mogel storiti drugega, nago da jo je dal nemudoma prenesti v mestno bolnišnico, kjer je pa umrla že ob 5. uri popoldne.

Nesrečna samomorilka je popolnoma nepoznana, kajti ne stanuje v isti hiši, kjer si je končala življenje. V hiši jo niti nihče ne pozna. Stara mora biti kakih 25 do 30 let, je jako lepega obraza ter kostanjevih las. Na roki je imela poročni prstan, na katerega notranji strani sta vrezani začetni črki »A. V.« in dan, mesec in letnica: »14/IX/1901.« Robec, ki so jej ga našli v žepu, je pa zaznamovan za začetnicama »E. V.« Tudi vse

ostalo perilo, ki je je imela, zaznamovano s črkama »E. V.« imela tudi dve srebrai zapestnici vrvi.

Stanovalec V. nadstropja hiše, v katere, je nesrečnica izvršila samomor, pripoveduje, da so videli, kako je samomorilka prišla v hišo. Vstavila se je v V. mednadstropju. Tam je, čisto mirno in hladnokrvno, odložila solnčnik, zatem snela z glave klobuk in odložila tudi tega in slednjič vzela se sebe in položila poleg klobuka in solnčnika še mantelino, a zatem se vspela na okno in — skočila na dvorišče.

* * *

Še-le pozneje se je izvedelo za ime ne srečne samomorilke: bila je to 30-letna E. genija Venturini. Stanovalec je z možem in dvema otrokoma v hiši št. 7 v ulici della Galleria. Prepoznal jo je sinoči soprog. Mož je bil ves izven sebe. Dejal je, da ne zna za noben vzrok, ki bi bil pokojno silil v smrt.

»Škrata« je izšla 52. številka, ki prinaša mnogo lepih slik, med njimi: »Škof Nagl in zavod sv. Nikolaja«. »Škrata« stane 10 stot.

Koledar in vreme. Danes: Silvester, papež; Hodimir; Blažena. — Jutri: Novo leto; Obrezovanje Gospodovo; Čedomil; Živana. — Temperatura včeraj: ob 2. uri popoldne + 8,5° Celsius. — Vreme včeraj: deževno.

Društvene vesti in zabave.

Pevsko društvo »Zarja« v Rojanu priredi danes »Silvestrov večer« v »Konsumnem društvu« v Rojanu. Na vsoporedu so petje, šaljivi prizori in šaljiva igra, po zvršenem vaporedu bo pa ples do 3. ure zjutraj.

Začetek veselice ob 5. uri popoldne. Vstopnina 50 stot., sedeži 20 stotink, vstopnina k plesu za moške 1 krono, za ženske 40 stotink.

Ker je danes tudi v »Narodnem domu« v Trstu »Silvestrov večer«, zato se veselica prične že ob 5. uri.

Upati je, da prihiti na to veselico »Zarje« kar je rodoljubnega v Rojanu.

Volilni odsek pevskega društva »Kolo« vabi gg. pevce, da pridejo danes, dne 31. t. m. točno ob 1 1/2. uri pop. v društvene prostore na posvetovanje glede sestave novega odbora.

Pevsko društvo »Danica« na Kontovelu, vabi na dramsatično predstavo »Stari Ilija«.

Vstopnina 60 stot. začetek ob 4. uri popoldne.

„Slovansko pevsko društvo“ v Trstu.

Sedež: ul. S. Francesco d' Assisi 2/1
Pevovodja: g. Srečko Bartel

Pevske vaje za moški zbor vsaki torek ob 8. in pol uri zvečer; za mešani zbor vsaki četrtek ob rano isti uri. Podpisani priporoča topla pecem, naj se udeležijo v kolikor večem številu »Silvestrova večera« v »Narodnem domu« in dramsatične predstave bratskega društva »Danica« na Kontovelu. — Peckam, peckem, prijateljem društva in vsem tržaškim Slovincem voščiti »Srečno novo leto«.

Odbor.

»Trgovsko izobraževalno društvo« priredi jutri 1. januarja v društvenih prostorih, ul. S. Francesco d' Assisi 2. l. »vijoličen plesni venček«. Vsaka udeleženka in vsaki udeleženec dobi šopek vijolice in dar. Sviral bo civilen orkester. Med plesom bo šaljiva pošta in šaljiva tombola. Ples bo trajal od 6 in pol zvečer do 1 in pol zjutraj. Priporoča se priti v plesni opravi.

Odbor tržaških gospa priredi tudi letos »veliki ples«, ki se bo vršil dne 1. februarja v veliki dvorani »Narodnega doma« v kript slovenskim otroškim vrteom.

Za ta dan so naše dame že začele s pripravi. Več pozneje.

Pevski zbor bratovščine sv. Cirila in Metodija priredi »Silvestrov večer« v prostorih »Konsumnega društva« pri sv. Jakobu. Na vaporedu je petje, igra »Trije tičiki« ter prehod starega leta v novo. Prijatelji pevskega zbora dobro došli. Vstopnina svobodna. Radovoljna darila se hvaležno vprejemajo.

Pevsko društvo »Lipa« v Bazovici priredi dne 1. januarja 1906. svoj pevski zabaven večer v gostilni gospoda Josipa Urbančiča.

Zavarovalnica goveje živine v Trebnjah bo imela v nedeljo dne 7. januarja ob

Gospodjica vješta svim komptoar-
skim radnjam kao u slo-
venskom i njemačkom jeziku traži mjesto.
Ponude na upravo ovoga lista pod
"Ljubljanka".

Nova zaloga kuretine

Podpisani imam čast javiti slav-
nemu občinstvu, da sem odprl **NOVO**
zalogo vsakovrstne kuretine v ulici
Gelsi štev. 13. — Kuretina, ki bo
prihajala iz Srbije, bo le najboljše ka-
kovosti in po zmernih cenah.

Priporočajo se najtopleje bratom
Slovonom se bilježim

Stev Čučković
lastnik.

GORIŠKA LJUDSKA POSOJILNICA

vpisana zadruga z omejenim jamstvom.
v Gorici

Gospodska ulica št. 7., II. nadst.
v lastni hiši.

Hranilne vloge sprejemajo se od vsacega
če tudi ni član društva in se obrestu-
jejo po 4 1/2 %, ne da bi se odbijal rentni
davek.

Posojila dajejo se samo članom in sicer na
menjice po 6 % in na vknjižbo po 5 1/2 %

Uraduje vsaki dan od 8. do 12 1/2 ure pop.
razven nedelj in praznikov.

Stanje hranilnih vlog leta 1904 K 1.485.607-11

posojil " " " " " 1.573.842-34

glavnih deležev " " " " " 112.720-

Poslovanje račun št. 837.315.

Ivan Suban

TRST ulica Chiozza 33. TRST

Velika zaloga svežega štajerskega masla,
navadnega masla I. vrste po K 216 klg.
centrifugirano maslo za čaj po K 270 ne
izpod 5 kilogr. Sladki muskat v boteljkah
od 1 litra po 96 stot. Velika zaloga suhega
in svežega sadja. O priliki praznikov se
vdobijo: zajci, kljunači, koštruni itd. blago
vedno sveže.

Na zahtev se pošlje cenik.

Mejnarodno spedijsko posredovanje

Caro & Jellinek

TRST ul. Romagna št. 2 Trst.

TELEFON št. 1027

Podružnice: Dunaj, Budapešt in

Lvov.

Zastopstva na vseh glavnih trgih

tu- in inozemstva.

Se priporoča za preskrbljenje

seljenj s zaprtimi blazinjenimi vo-

zovi za pohištvo toli v mestu koli

v tu- in inozemstvu.

Pakovanje za prevoz po morju.

Posebno ugodni pogoji za vojaške osebe in

državne uradnike

Posiljatve vsake vrste po stalni nizki prevoznini.

Proračuni brezplačno.

Sprejemajo se vsakovrstna dela in po

posebnih načrtih.

Poslovanje cenik brezplačno in franco

Tovarna pohištva

RAFAEL ITALIA

Velikansko skladišče in razstava

pohištva in tapetarn

TRST

ulica Malcanton štev.

po zelo nizkih cenah

Ulica Arcata štev. 9 (vogal ulice Sapone)

Zaloga moških oblek FRAN KALASCH

Zimska suknja od K 21—50. Ranglan, površniki, jopiči podšiti s ovrta-
nikom od astrakane K 13, ravnotaki peluštasti K 15 od samega astrakana K 27.
POSEBNOST: črne obleke z 1 in 2 prsi od K 31—46. Velik izbor hlač,
močnih delavskih hlač po K 4, zimskih srajc, srajce od bombaža, srajc
spodnjih hlač od fuštanja, belih srajc itd.

Ulica Arcata štev. 9 (vogal ulice Sapone)

Podpisani priporoča slav. občinstvu, vojaškim in civilnim krogom
svojo v ul. GIOACHINO ROSSINI št. 24 (zraven cerkve sv. Antona no-
vega), na novo otvoreno, z najmodernejšim blagom bogato opremljeno

krojačnico.

Bogata zaloga tu- in inozemskih tkanin, sukna in vseh v krojaško obrt spa-
dajočih predmetov. Velika izbira najmodernejšega angleškega blaga. Delo pre-
cizno, cene zmjerne. Naročbe se izvrše točno in se dostavljajo na dom.

Vnanje naročbe se sprejemajo vsak čas in se točno izvrše. — Mnogoletna
skušnja, katero si je prisvojil podpisani glede kroja civilnih in vojaških oblek,
jamči za ukusni kroj, kakor tudi za solidno, trpežno delo in izvrstno blago.

Z odličnim spoštovanjem

AVGUST ŠTULAR.

KONSTANTIN RUBINIK

Prodajalnica mrežic, Ulica Stadion 3.

Sprejema prekladanje in čiščenje svetilk na plin ob času selitve. Neprokaljivo

plinsve mrežice. — Vsakovrstni pripadki za razsvetljavo.

Naročbe za popolno čiščenje stanovanj.

Dajte otrokom =

tečne testenine Žnideršič
& Valenčič-a, ako jih bočete
imeti zdrave in rudečelične.

Neposredni uvoz.

Dohod novih ameriških črevljev

Au-man-ié.

Specijaliteta: štifljeni in črevlji.

Najnovejši vzorci.

R. NEUMANN

TRST — Corso 22 — TRST

Jržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poročtvom.

Piazza Caserma štev. 5, I. n. — TRST — V lastni hiši. Telefon št. 959.

Vhod po glavnih stopnicah.

Hranilne vloge sprejema od vsakega, če tudi ni ud zadruga in jih obrestuje po 4%.

Rentni davek od hranilnih vlog plačuje zavod sam. Vlaga se lahko po 1 krono.

Posojila daje samo zadrugu in sicer na uknjižbo po 5 1/2 %, na menjice po 6 %, na

zastave po 5 1/2 %.

Uradne ure: od 9—12 dopoldne in od 3—4. popoldne.

Izplačuje vsaki dan ob uradnih urah. — Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Ima najmodernejše urejeno varnostno celico za shrambo vrednostnih papirjev, listin itd.

Poslovanje račun št. 816.004.

DELINKOVAČ
POKORNY

reg. varn. znamka

Vzbujta apetit: ter je jako
okusni

Vermut-likier

Zdravniško mnogo
priporočen.

Na prodaj v prodajalnicah,
kavarnah itd.

Zabojček na poskušanje z
1/2 ali 1 litra
K 5.80 franko

Tovarna likerjev dion dr Pokorny
Zagreb. — Ustanovljena 1862.

Predno kupite zlatanino in dragocenosti
običite

Delavnico zlatnin in dragocenostij

Josip Pompillo

Corso št. 49 (nova palača)

Našli bodele dragocenosti po takih cenah, da se ni
bati konkurence. Ker se potrebuje zlato pri delu, se
kupi staro zlato po pravi vrednosti. Kupuje in me-
njava dragocenosti. Vsako v to svrhu spadajoče delo
se takoj izvrši.

Ivan Petelin

tovarna testenin

TRST

Sr. Ivan pri Trstu.

Grand Prix, svetovna razstava.

KVIZDOVA

PARIZ 1900

restitucijska tekočina

izvrstno in usposlobo trainiranje.
Pristen sumo se zvraven stoji varstveni znamko.

Vdobra se v vseh lekarnah in mirodlinah.

Ilustrovani cenik gratis in franco. — Vsakdanje razpošiljanje

se visi iz glavne zaloge

Fran Iv. Kwizda

c. kr. avstro-ogroski, kr. romunski in knež. bulgarski zalagatelj.

o'rožna lekarna, Kornenburg pri Dunaju.

Zaščitna znamka: „Sidro“.

Liniment. Capsici comp.

Nadomestek za

Pain-Expeller

je splošno priznano kot izvrstno bol

blažujoče mazilo: cenn 80 stot. K 1-40

in K 2 se dobiva v vseh lekarnah.

Pri nakupovanju tega povsod pri-

ljubljenega domačega sredstva, naj se jem-

lje le originalne steklenice v skatljah z

našo zaščitno znamko „Sidro“, iz Richter-

jeve lekarne, potem se je gotovo prejel

originalni pridelek.

Richterjeva lekarna

Elizabetine ulice štev. 5, nova

pri „zlatem levu“ PRAGI

Dnevno razpošiljanje.

== Zahtevajte pri nakupu ==

Schichtov-o štedilno milo

z znamko „JELEN“

Ono je **zajamčeno čisto** in vsake brez škodljive primesi. Pere izvrstno. Kdor hoče dobiti zares jamčeno pristno, perilo
neškodljivo milo naj pazi dobro, da bo imel vsak komad ime „SCHICHT“ in varstveno znamko „JELEN“. **Vdobiva se povsod!**
JURI SCHICHT, USTJE na LABI. Najvecja tovarna te vrste na evropskem ozemlju.

Varstvena znamka.

